

แนวทางการเฝ้าระวังโรคไม่ติดต่อเรื้อรังระดับพื้นที่

Local Public Health Surveillance

การประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายด้านการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยง
โรคไม่ติดต่อเรื้อรังในพื้นที่ต้นแบบในการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไม่ติดต่อเรื้อรังแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมสำนักงานสาธารณสุขอำเภอสีล่ออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (Ph.D. Demography)

Outline Presentation

- Part 1 What's surveillance
- Part 2 Local Public Health Surveillance

ระบาดวิทยา (Epidemiology)

- เป็นการศึกษาการกระจาย (distribution: person place time) และปัจจัยกำหนด(determinate) ของสุขภาพ หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพในประชากรกำหนด ผลการศึกษาเพื่อการป้องกันและควบคุมโรค
- กิจกรรมหลักของระบาดวิทยา
 - การเฝ้าระวังโรค ถือเป็น function แรกของงานระบาดวิทยา
 - การสอบสวนเหตุ
 - การตอบโต้เหตุฉุกเฉิน

Definition “ Surveillance ”

- Surveillance derived from the French root :
sur (over) and *veiller* (to watch)
- **Definition in the dictionary** as *the close and continuous observation of one or more persons for the purpose of direction, supervision, or control*
- **Public Health Surveillance** is the ongoing systematic collection₁, analysis₂, interpretation₃ and dissemination₄ of health data for planning, implementation, and evaluation of public health action

Surveillance components : Public Health Surveillance

- Key words : **ongoing, systematic and population based**
- Components :
 - การเก็บรวบรวมข้อมูล Data collection
 - การวิเคราะห์ข้อมูล Data analysis
 - การแปลผลการวิเคราะห์ Interpretation
 - การเผยแพร่ผล Dissemination
- Purposes :
 - การติดตามการเปลี่ยนแปลงปัญหาโรค
Concerning the waxing and waning of diseases
 - การควบคุมโรค Diseases Control
 - การติดตามการปฏิบัติทางสธ. Public Health practice
 - การตอบโต้ทางสธ. Public Health Action
 - การวางแผนการและประเมินผล
Planning, implementation, and evaluation of practice

การพัฒนาการ ของการเฝ้าระวังโรค

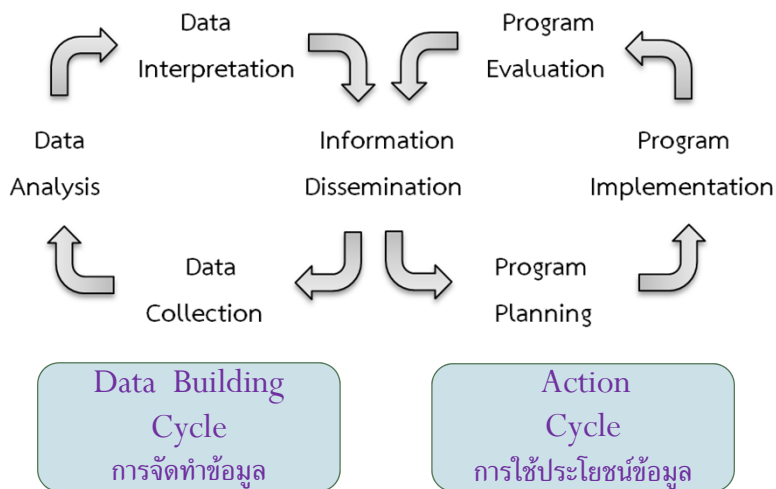
3180 B.C.	Egypt	มีการบันทึกการระบาดของโรคติดต่อเป็นครั้งแรก
1532-1665	London	มีการบันทึกสาเหตุการเสียชีวิต และ การระบาดของโรคติดต่อเป็นรายเดือน – สัปดาห์ (Mortality Bill)
1741	Rhode Island	1 st legislation for surveillance โรคติดต่อ USA.
1750-1850	London Germany France USA.	Linking of surveillance to policy, legislation, state, public health infrastructure การเฝ้าระวังทางสุขภาพ - สนับสนุนภายใต้นโยบาย, ระเบียบ - กฎหมาย, ความรับผิดชอบของรัฐ, และโครงสร้างหลักของการทำงานด้านสาธารณสุข
1870	USA. Italy London	มีการเผยแพร่และการรายงานการเฝ้าระวังโรคต่อสาธารณะอย่างเป็นทางการ
1965	Geneva	WHO จัดตั้ง Epidemiological Surveillance Unit ดำเนินการและสนับสนุนการเฝ้าระวังในประเทศต่างๆ
Present	All countries	มีพัฒนาการหลาย area ทั้ง CDs or NCDs, injuries, other conditions, terrorism, en-occ. และ การใช้ Technology มากขึ้น

Taxonomy

1. Passive Surveillance **เชิงรับ** : Ex. Disease Registration , HIS
 2. Active Surveillance **เชิงรุก** : Ex. Case Notification
 3. Public Health Surveillance **ทางสาธารณสุข** :
monitoring health status and disease in the whole pop.
 4. Sentinel Surveillance **เฉพาะเป้าหมาย/กลุ่มเสี่ยง** :
follow specific area or specific group
 5. Community Surveillance **ระดับชุมชน** : Local or state
 6. Comprehensive and Integrated Surveillance **บูรณาการ**
 - national surveillance and provincial surveillance level
 - risk factors surveillance and morbidity surveillance

Ex. Health Population Survey (sample survey)
- *** Survey เป็น Passive or Active Surveillance

Cycle of Surveillance

การใช้ประโยชน์ข้อมูลเฝ้าระวัง

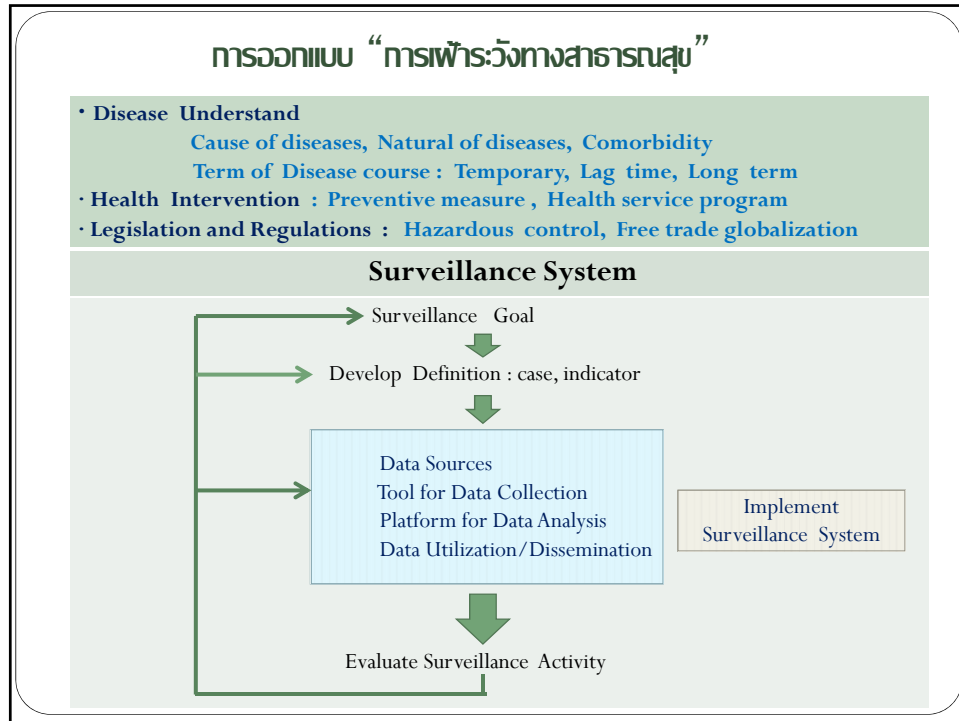
การใช้ประโยชน์ข้อมูลเฝ้าระวัง :

- ระบบแจ้งเตือนภัย : การระบาดของโรคติดต่อ หรือเพิ่มความรุนแรงของโรค/ภัย
- ประเมินผลกระทบและภัยที่เกิดขึ้น ทั้งทางสุขภาพ/เศรษฐกิจ/สังคม
- บอกความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ปัจจัยเกี่ยวข้อง กลุ่มเสี่ยง และวิธีการลดความเสี่ยง
- วางการป้องกันและควบคุมโรคอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การกำหนดมาตรการแก้ปัญหาเร่งด่วน / การจัดสรรทรัพยากร งบประมาณ
- การศึกษาทางระบาดวิทยา หรืองานวิจัย ค้นคว้าเพิ่มเติม

ลักษณะข้อมูลเฝ้าระวัง :

ข้อมูลแสดงปัญหาสำคัญ มีความไวต่อการเปลี่ยนแปลง — มีการวัด — มีตัวชี้วัดที่มีความหมาย — มาตรฐาน — ระบบเดียวกัน เปรียบเทียบได้ — มีความต่อเนื่อง เช่น วัดทุกวัน ทุกเดือน หรือทุกปี

การเฝ้าระวังโรคไม่ติดต่อระดับพื้นที่

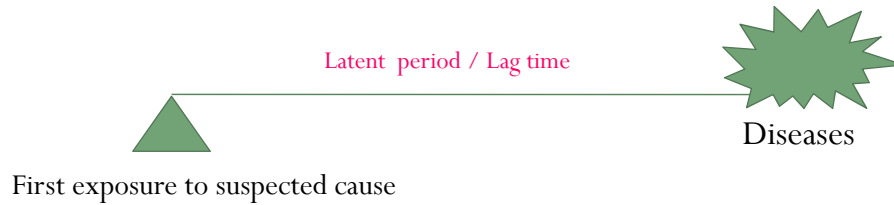

1. ธรรมชาติของโรค NCDs (Natural of NCD diseases)

1. Absence of know agent : NCDs ส่วนมาก ไม่ทราบสาเหตุของการเกิดโรค
2. Mutifactorial causation : Factors นั้นมีผลต่อ
 - ☞ การดำเนินของโรค,
 - ☞ อาจเป็นสาเหตุของโรค,
 - ☞ หรือช่วยสนับสนุนพัฒนาให้มีดำเนินของโรคเพิ่มขึ้น
 - Risk factors อาจอยู่ในระดับบุคคล ชุมชน สังคม
 - Intervention มีวัตถุประสงค์เพื่อลด risk factors
 - ☞ **เพื่อไปที่ส่งผล ลดลงการเกิดโรค, ลดการดำเนินของโรค**

Natural of NCD diseases

3. Long latent period between exposure and eventual development of disease

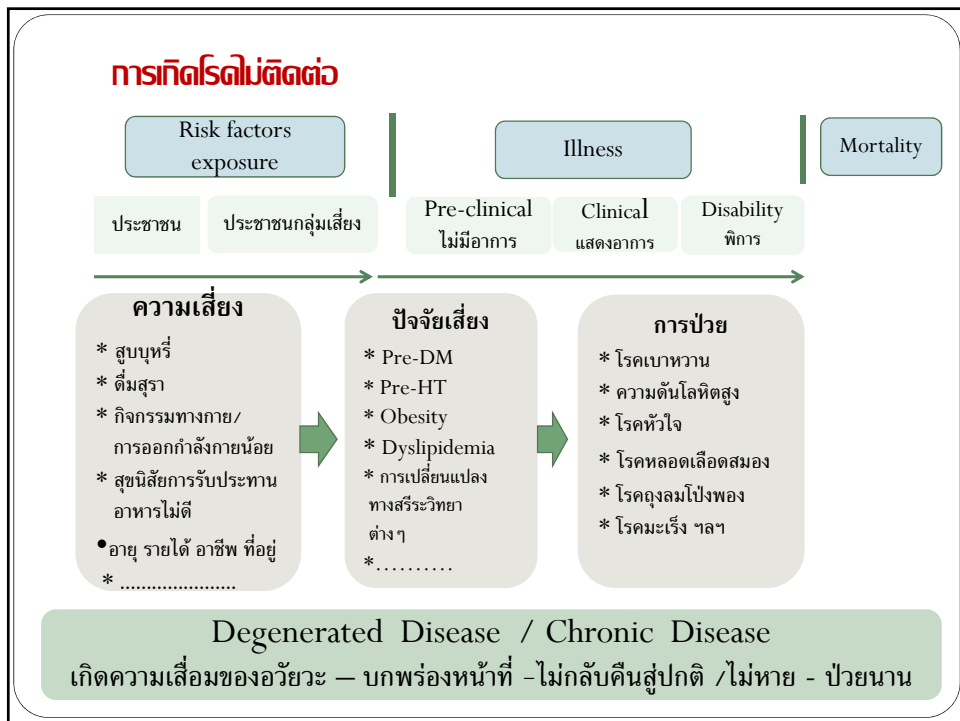
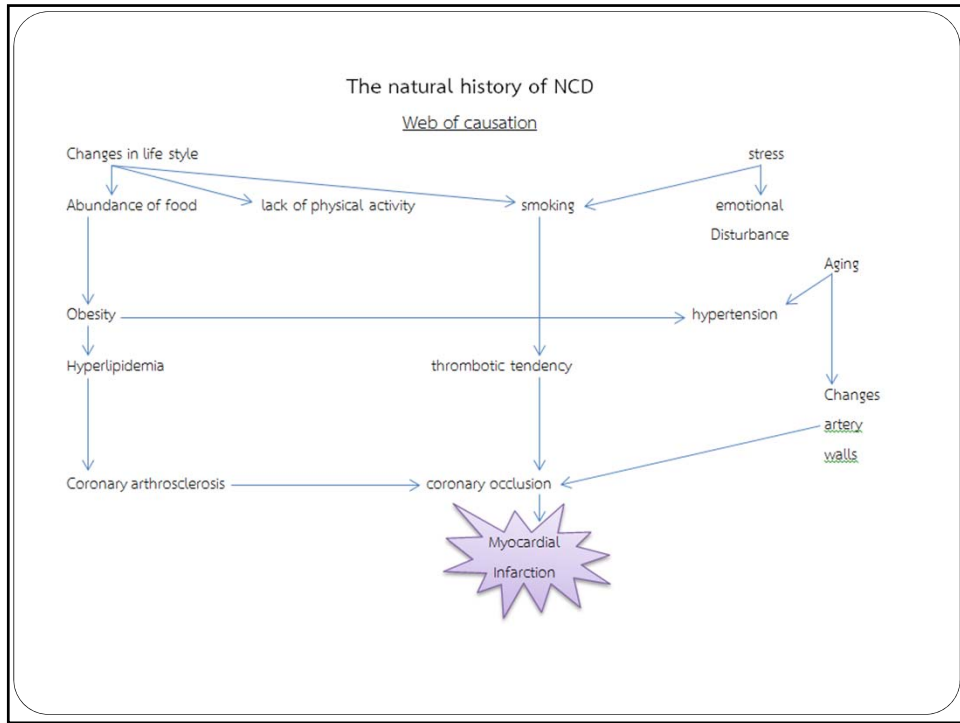
มีระยะเวลาการพัฒนาของโรค นาน
ตั้งแต่เริ่มต้นพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพถึงแสดงอาการป่วย

Natural of NCD diseases

4. Indefinite onset : Most NCDs are slow in onset and development. Distinction between disease and non-diseases may be difficult to establish.

มีการพัฒนาโรคช้า เริ่มต้นป่วยเมื่อไร เราไม่ทราบหรือยังไม่แสดงอาการ แต่ได้มี Physiological Abnormalities แล้ว
เช่น Hypertension, Diabetes, Hyperlipidemia เป็นต้น

2. วัตถุประสงค์ของการพิจารณา (purpose)

- ระบุและจัดความสำคัญของปัญหาสุขภาพ
- อธิบายการกระจาย การเกิดโรคกับใคร:เมื่อใด:สถานที่ใด:เวลาใด
- ติดตาม/ประเมิน การเปลี่ยนแปลงของการระบาดและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
- จัดทำนโยบาย แผน และกิจกรรมการป้องกันควบคุมโรคของพื้นที่

มักเป็น
ระดับ
ประเทศ

- กำหนดสมมติฐาน และการศึกษา/ค้นคว้าทางระบาดวิทยา หากมีความจำเป็นพัฒนาองค์ความรู้ใหม่
- คาดพยากรณ์ แนวโน้มและความต้องการด้านสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

การพิจารณาทางสาธารณสุขระดับพื้นที่ และ ระดับประเทศ

วัตถุประสงค์	ระดับประเทศ	ระดับพื้นที่
1. ระบุความสำคัญของปัญหาสุขภาพ	ของประเทศ	ของพื้นที่
2. กำหนด นโยบาย แผนงาน กิจกรรม ป้องกันและควบคุมโรค	ของประเทศ	ของพื้นที่
3. ระบุความเสี่ยง กลุ่มเสี่ยง ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ภาพรวม กลุ่ม หรือ พื้นที่ กว้าง ๆ	อาจมีรายละเอียดระดับบุคคล

แหล่งข้อมูล	ระดับประเทศ	ระดับพื้นที่
1. หน่วยบริการสุขภาพ : ข้อมูลการให้บริการสุขภาพ	หน่วยให้ข้อมูลมีประเภท/ระดับแตกต่างกัน มีความครอบคลุมและคุณภาพข้อมูลแตกต่างกัน	หน่วยบริการสุขภาพที่รับผิดชอบเฉพาะพื้นที่ ข้อมูลมีความถูกต้องสูง
2. ข้อมูลการสำรวจสุขภาพประชาชน	เสนอภาพรวมระดับประเทศ	เสนอภาพรวมระดับพื้นที่
3. ข้อมูลอื่นๆ ประชากร	ข้อมูลทะเบียนต่างๆ- ประเทศ	หน่วยบริการในพื้นที่ ข้อมูลทะเบียนชุมชน

สาระสำคัญ : การเฝ้าระวังโรคทางสาธารณสุขระดับพื้นที่
(Local Public Health Surveillance)

1. เริ่ม 1988 Institute of Medicine report รายงานว่า surveillance เป็น core function of public health เพื่อให้พื้นที่เข้าใจปัญหาสุขภาพและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับการตัดสินใจที่ถูกต้องและชัดเจน

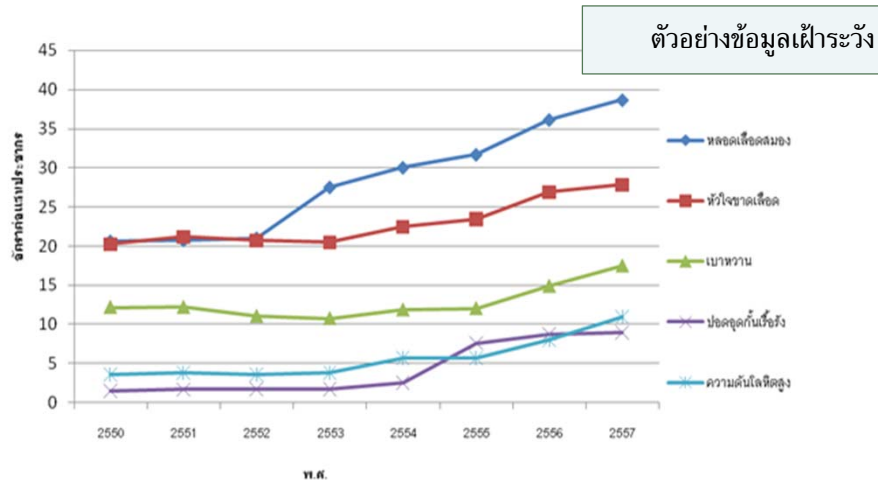
2. การเฝ้าระวังพื้นที่ นำมีรูปแบบ Intergraded Surveillance : ระบบข้อมูลรวมศูนย์
- ระบบเฝ้าระวัง ที่รวบรวมข้อมูล 1 ระบบ มีหลายโรค หรือหลายประเด็น หรือ Integrated (ทั้ง CD + NCD) เพื่อการควบคุมโรคอย่างมีประสิทธิภาพต่อปัญหาสุขภาพในพื้นที่
 - Flow data เดียวกัน หรืออาจ single data source เดียวกัน
 - รวบรวมข้อมูลทั้งระดับบุคคล และระดับชุมชน
 - การแปลผล แสดงปัญหาาระดับชุมชน และระดับบุคคลได้

3. การเฝ้าระวังระดับพื้นที่ มีวัตถุประสงค์แตกต่างกับการเฝ้าระวังระดับประเทศ จึงทำให้วิธีการรวบรวมข้อมูลมีความแตกต่างกัน

4. การเฝ้าระวังโรคไม่ติดต่อ มีความซับซ้อนมากกว่าโรคติดต่อ มีระยะเวลาเปลี่ยนแปลงเวลานานกว่า

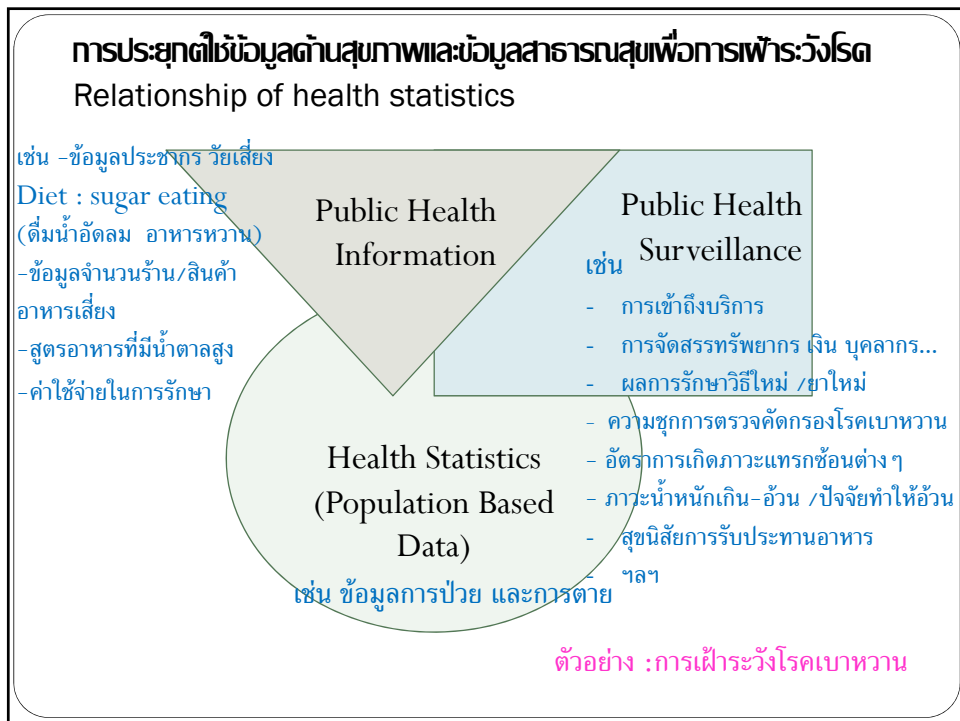
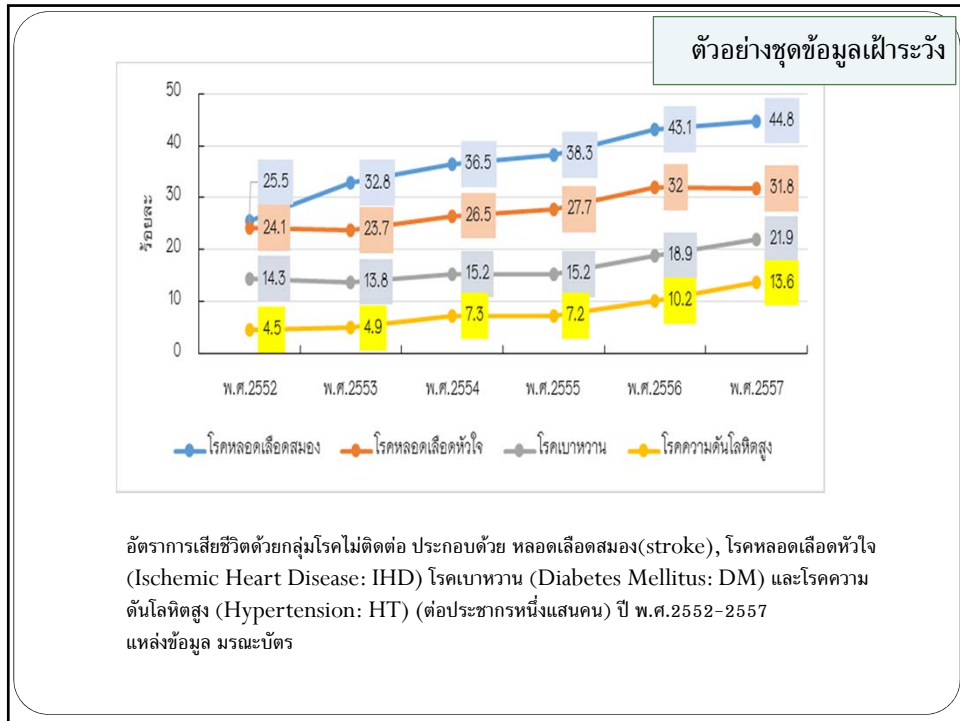
5. มีตัวชี้วัด indicator หรือ case definition ที่สอดคล้องกันระดับในระดับต่างๆ

อัตราการตายต่อประชากรแสนคนด้วยโรคไม่ติดต่อที่สำคัญ ปีพ.ศ.2550 - 2557

แหล่งข้อมูล: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

ตัวอย่าง ชุดข้อมูล ที่มีความต่อเนื่อง

Q & A

Thank You